

Kuntien rooli soten jälkeen, kuinka yrityspalvelut järjestetään

Matti Mäkinen, kunnanjohtaja
Hankasalmen kunta

Tuleeko kunnista siis elinvoimakuntia ?

- Eli kuntien tehtäväkenttään soten poistuessa jää mm.
  - Koulut ja päivähoito
  - Vapaa-ajan palvelut
  - Elinkeinopolitiikka ja työllisyys
  - Infra (tiet, vesihuolto, rakennukset, puistot ...)
  - Kaavoitus ja maankäyttö

Päätöksenteossa ja toiminnassa huomio kohdentuu kyllä nykyistä vahvemmin kunnan ja kuntalaisten elinvoimaan – mutta mikä konkreettisesti muuttuu??? Tahtoa on paljon – mutta onko tosiasiallisesti kykyä/mahdollisuuksia

Haasteena jo taloudelliset resurssit

- 2023 on kunnille taloudellisesti helppo vuosi, mutta...
  - 2024 eteenpäin (*etenkin Keski-Suomessa* ← mm. *srh-piirin alijäämä*) kuntien rahoituspohja on nykyistä rajallisempi, vaikei
    - 1) julkista taloutta alettaisi sopeuttamaan (valtion velka ja hyvinvointialueiden rahoitusvaje)
    - 2) Ukraina-kriisi menisi ohi
- tämä johtaa siihen, että "uudessa kunnassa" joudutaan:
- hakemaan säästöjä kuntien vastuulle jääneistä tehtävistä
  - tekemään palveluja uudella tavalla
  - supistamaan hallintoa ja ehkä myös kehittämisen resursseja

Maakunnassa nykyiset htv-resurssit kovin erilaiset

- Jyväskylä vahva satsaus yrityspalveluihin Business Jyväskylän kautta – Äänekoski, Jämsä, Keuruu, Laukaa ja Saarijärvi panostavat myös useita htv
- Pienemmistä kunnista Karstulalla useamman htv:n yhtiö
- Ainoa maakunnallinen yhtiö enää **Witas** (Kinnula, Kivijärvi, Pihtipudas ja Viitasaari) – ja sekin **murenemassa (?)** Viitasaaren lähdön myötä
- **Petäjävesi-Multia** akselilla oli yhteinen työntekijä, mutta kun hänet valittiin Multialle kj:ksi, niin tuo **malli murtui**. Petäjävesi taas omistaa Keulinkia, muttei osta sieltä mitään
- Muurame, Joutsa, Konnevesi, Kyyjärvi → siellä oma viranhaltijansa "yritysneuvontaan" (hieman eroa kunnittain tehtävässä) – mutta siis hyvin ohut "suora organisaatio" – kuntajohtajalla suuri rooli
- Kunnanjohtajaan vahvasti nojaava malli **Hankasalmi, Kannonkoski, Luhanka, Multia, Petäjävesi, Toivakka ja Uurainen**

Lähtötilanne elinvoimakunnaksi eri kunnissa kovin erilainen elinkeinopalvelujen suhteen

Yhdessä vaiko yksin vahvemerkiksi

- Aivan itsenäisesti ei ehkä kannata toimia, ainakaan pienemmissä kunnissa – siksi tässä tilaisuudessa on hieno otsikko iltapäivään ”Uutta kohti yritysneuvojaverkoston yhteistyöllä”

Ja yhteistyötä onkin yhä, vaikka seudullista kehittämissyhtiömallia ei enää ole

- Matkailussa toimitaankin jo vahvasti yhdessä - Visit Jyväskylä Region – lähes kaikki Keski-Suomen kunnat (18) ja keskeiset kärkiyritykset mukana (eli maakunnan yhteinen toimija tueksi kaikille)
- Uusyrittäjäneuvonnassa Keski-Suomen Yrittäjäidea - mukana 8 kuntaa: Jyväskylä, Hankasalmi, Joutsa, Konnevesi, Laukaa, Petäjävesi, Toivakka ja Uurainen. Perustamisneuvontaa keskitetysti yhdessä – halpa tapa niille, jotka eivät vielä mukana irrottaa nykyresursseista lisää aikaa kunnan elinvoiman vahvistamiseen?
- Maaseututoimen puolella usean kunnan yhteiset toiminta-alueet (jo lainsäädäntö pakottaa)

Lähitulevaisuudessa TE-palvelu-uudistus

- Sekin voi vaikuttaa sen pohtimiseen – miten yrityspalvelut toteutetaan tulevaisuudessa – ainakin pienemmissä kunnissa
- Katsotaan kuitenkin miten ja milloin toteutuu (esim. minkälaisella alueratkaisulla) – nyt siirtymässä vuodesta 2024 vuoteen 2025
- Työvoima ja yritystoiminta linkittyvät toisiinsa – joten uudistus kyllä tulevaa elinvoimakuntaa osaltaan muokkaa

Kuinka yrityspalvelut sitten tulevaisuudessa järjestetään

- Muutama näkemys lähitulevaisuudesta
  - Vuonna 2023 tuskin paljon muuttuu nykyisestä – toki Witas ehkä järjestäytyy uudestaan
  - Seudullisiin elinkeinoyhtiöihin tuskin on paluuta, mutta yhteistyön tiivistäminen kasvattaisi maakunnan elinvoimaa
  - Pienemmissä kunnissa on tehtävä valintoja, joilla elinvoiman kehittämiseen turvataan resurssia, vaikka samanaikaisesti on tehostettava muuta toimintaa – Petäjävesi-Multia malli voisi olla yksi vaihtoehto pienimmille
  - Hyvinvointialueuudistus ei yksin synnytä mitään hurjaa lisäresurssia ja/tai mahdollisuuksia kunnan elinvoiman kehittämiseen – pahimmillaan tuo uusia haasteita

Yksi keskeinen kannustin syntyy tahdon lisäksi

- Kuntien rahoituspohjassa verotulot muodostuvat merkittävästi keskeisimmiksi, kuin valtionosuudet – työvoimalla ja yrityksillä iso merkitys – ja ennen kaikkea pienissä kunnissa

(hsalmi 5 miljoonaa valtionosuudet, joista 3,8 veroperusteisia, eli 2,7 verotulotasaus ja 1 veromenetykset, eli varsinaisia valtionosuuksia 1,3 miljoonaa --- ja verotulot 9,3 miljoonaa)

- Tämän vuoksi yritysneuvontaan ja elinkeinopolitiikkaan olisi satsattava nykyistä pienemmistä euroista nykyistä euromäärääkin enemmän – tai ainakaan nykyisistä resursseista ei kannattaisi leikata
- Kunnanjohtajien työpanos kohdentuu entistä enemmän elinkeinoasioihin tulevaisuudessa – ja siihen vapautuukin aikaa hyvinvointialueuudistuksen myötä

Oleennaista siis oivaltaa

1.1.2023 kaikki ei ole kunnissa toisin ja kunnat eivät itsestään ole muuttuneet elinvoimakunniksi – vaikka sote on poissa

Resurssit (työvoima ja rahoitus elinkeinotoimeen) eivät pääosassa kuntia lisääny, jollei muita palveluja pystytä tehostamaan tai jostain luopumaan – kuntien rahoituspohjaan liittyy paljon huolia – vuoden 2023 ei saa antaa hämätä

Kunnan elinvoimaisuus (myös vahva yritystoiminta) on kuitenkin elinehto kuntien palvelujen rahoituksen turvaamiseenkin tulevaisuudessa, kun valtionosuudet ovat todella niukat

Tulee olemaan kuntia, 1) joissa yrityspalveluista leikataan, 2) joissa resurssit pysyvät nykytasolla ja 3) joissa resursseja kasvatetaan

Uusia yhteistyömalleja syntyy varmastikin – mutta paluuta vanhaan ei siinä ole

Menestyvät kunnat ovat jatkossa elinvoimakuntia, joissa elinkeinotoimintaan kohdennetaan resursseja – malleja tulee olemaan monenlaisia

Elinvoimaa ja elinkeinopolitiikkaa on kuitenkin myös vapaa-ajan palvelut ja hyvät koulut ja päiväkotit

Soten katoaminen ei siis poista päättäjien tuskaa resurssien kohdentamisessa